

Előfiz. díj helyben:
Egész évre . 8 frt
Félévre . . 4 »
Negyedévre . 2 »
Vidékre 1 frttal több.

Hirdetési díj:
Egész oldal . 20 frt.
Fél oldal . 10 »
Negyed oldal 5 »

Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

Megjelenik hetenkint háromszor: vasárnap, kedden és csütörtökön.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII-ik kör, Virág-
uteza, 337-ik szám.

Ugy a kéziratok,
mint a hirdetések
ott vétnék fel.

«Nyiltér» sora 15 k.

Kisebb hirdetéseknel
minden szó után 5 kr.
és a kincstári illeték
számítottatik.

Egyes szám ára 10 kr. — Számonként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

Gondoljunk magunkra.

Sorba járta még a fővárosi lapokat is, hogy Ó-Becsén posztógyár létesül. Valóban igen szomorú dolog, hogy még a külföldi gyárosok is elkerülik városunkat és daczára annak, hogy alig van az országban oly kedvező vasuti összeköttetés, mint nálunk, mégis inkább Ó-Becsére mennek a gyáriparral.

De nem csoda, hisz oly rossz híren áll nemcsak az országban, de még a külföldi kereskedelmi tudakozó irodák előtt is újabb idő óta városunk, hogy rá sem mernek gondolni az illető vállalkozók az ide településre.

De hát nem is csoda, hiszen ma-holnap még a meglevő egyes iparosok sem boldogulhatnak nálunk! És vajon miért? mert két kézzel kapkodunk az idegen. vidéki, sőt a külföldi kontráságok után is, a helyett, hogy megrendelés- és vásárlásunkkal a helyi ipar és kereskedelem fejlődését mozdítanánk elő.

E tekintetben, bár igen sajnós, de nincs kivétel. A közönség épp oly bűnös, mint a város hatósága a rendőrséggel együtt, mely elnézi, hogy jött-ment ügyökök miként házalnak — ugyszólván — mindenféle ipari szakban. Nyiltan hordozzák hitvány áruikat. Van a többi között egy alacsony, zömök szabó-féle, aki már egész ismeretes alak kezd lenni városunkban és kétségtelenül pár hét múlva, ha kitavaszodik, eljön az ő vevőit felkeresni.

Ugy ez, mint hozzá hasonló más kontárok is, nemcsak a külvárosban, hanem közvetlen a piarcz körüli utcákban is elszaporodtak, sőt a boltokba mennek kimaradt kelme részeknek az eladása révén üzleteket csinálni, leginkább tavaszi és nyári ruhákban.

Épp úgy szoktak házalni ékszerrel. Iparosoknál pedig festék, olaj, lack, szerszám és egyéb czikkekkal, mi több, pár év óta már a városházára is betolakodtak és eléggé nagy eredménnyel, mert mint e lapok ha-

sábjain többször rámutattunk, jelen hatóságunk feltűnő előszeretettel szokott amit csak lehet össze-vissza vásárolni idegen, sőt ismeretlen firmáktól, csak a helyi ipart és kereskedőket kerüli nagy óvatossággal.

Hintókat igen gyakran látni a vasuti pályaudvarba szállítva vidékről, pedig azt épp oly jól, de olcsóbban készítenek nálunk, mint talán bárhol a világon.

Lisztben szintén nagy újabb időben fogyasztásunk, aminek legjobb bizonyítékát képezi az új nagy malmok építése; mégis sajnós, a vidéki lisztel kereskedők legtöbbet árulnak, holott azt sem tudhatjuk, miből örölték azt a vidékről jött lisztet, míg az itteni malmok örleménye a mi buzánkból kerül elő.

Tudtunkkal egyáltalán nincs oly iparczikk, amit helyben iparosaink nem készítenének, avagy kereskedőinknél kapható, esetleg megrendelhető nem lenne. Rajtunk tehát a sor, hogy azoknak alkalmat adjunk teljes erőnk-ből képességeik kimutatására s ha netalán kezdő új iparág létesül, azt annál inkább kell pártolni, hogy meg-erősödhessék.

A városi hatóságot pedig felhívjuk, mutassa ki a hivatalos titkok mögött a költségvetés és zárszámadásokban, mit szokott évenként elpredálni köztudományunkból a vidéki és külföldi iparos és kereskedőknek, a velők fennálló s állandó manipulációknál? végre pedig a tavasz nyiltával meginduló u. n. ágensek sáska rajait, — s a „vigéczeket“ a rendőrség kísérje figyelemmel a vasuti indóháznál, vendéglőkben, városházán és az utczákban, főleg privát hordárok társaságában, a kik vezetgetni szokták a házalásnál.

Ha társadalmunk, hatóságunk és rendőrségünk együttesen szívükön viselik városunk érdekeinek előmozdítását, azon esetben ipar- és kereskedelmünk még virágozni fog.

És akkor majd nem mondják, hogy Szabadka egy nagy . . . város, egyéb semmi.

Közegészségügy.

Orvosaink figyelmébe ajánljuk a „Hosszu Élet“ című lap következő sorait:

Dohánylé-bagó diphtheritis ellen.

Tapasztalati tény, hogy a dohányzók, de leginkább, akik bagóznak, ritkán esnek fertőző torokbetegségekbe s azt hiszik, hogy ezektől a dohány óvja meg őket. Ebből kiindulva többen diphtheritis kór eseteiben dohányból készített folyadékot használnak. A folyadék hamurészeitől megszabadított dohánymaradékából (a pórnap által ugynevezett bagóból) állítatik elő, mely a pipában a dohánynedvessége folytán nem ég el; de a folyadék előállítására legalkalmasabb az olajszerű nyulós anyag, mely a pipaszárban hosszas használat után gyűl össze. Ezen anyagból körülbelül 1—2½ grm, 25—40 gramm alkohollal összekeverendő, 24 óra múlva leszürendő. A nyert folyadék átlátszó vörösbarna. Ezen tinkturával egy orvos 8 hónapon át 60 diphtheritis esetben, ugy öregebb, valamint fiatalabb gyermekek torkát is ecsetelte; a gyógyeredmény teljesen kielégítő volt s ritkán kellett a beteget belsőleg vagy külsőleg hideg borogatással is gyógykezelti. A beecsetelés után rövid idő múlva a láz alább hagyott. Az ecsetelést a betegek jól tűrik. A jelzett szer alkalmazása mellett dohány forrázatot (3 g. 200 grammra) is rendelhetünk toroköblögetőül s ez jobb szolgálatot tesz, mint bármely más torokviz.

Irodalom, művészet.

Színház. Mire ezek a sorok megjelennek *Jászay Mari* az ünnepezt művésznő már távozott körünkből, magával vive az egész közönség osztatlan háláját, elismerését és hódolatát azért a műélvezetért, melyet nekünk nyújtott. Hiszszük viszont azt is, hogy ő sem fogja közönségünket hálátlanak tartani, mert immár ismételtén meggyőződhetett arról, hogy az ő tehetsége mindig lángoló lelkesedésre gyújtja a hallgatóságot.

Hétfőn este „Elektra“ lett ismételve éppen oly zsufolt ház előtt, éppen oly meg-rázó hatással mint előző este.

Kedden „Phaedra“ cimszerepét játszotta *Jászay Mari*. A ház ismét megtelt nagy közönséggel, melynek lelkesedése egyre fokozódott. Oly megkapólag ábrázolta a bűnös szerelmében szenvedő királynőt, hogy „Phaedra“ érthetetlen jellemét is megmagyarázhatóvá tudta tenni, s a részvétet iránta fölkelteni. Midőn dajkája előtt bevallja mostoha fia iránt érzett szerelmét, majd amidőn Hyppolit előtt nyilatkozik, a Theseustól való félelem, az Ariciára való féltékenység nyilvánulása;

majd az a vizió, melyben atyját az alvilág bírót (Mino) látja, végre az 5. felvonás halál- és meghalási jelenete a művészet tökélyét tarták elénk. Midőn a 4. felvonás után a közönség zaja tapsai közt a függöny újra felgördült, ott állott Jászay Mari a szereplő személyzet előtt. Ekkor nyújtották át a közönség ezüst babérokoszorúját s a kereskedő ifjak által adott gyönyörű koszorút. Tomboló tapavihar és éljenzés tört ki, mely midőn percekig nem szűnt, előlépett Jászay Mari s elfogódott hangon ezeket a szavakat intézte a közönséghez: „*Azt hittem, hogy először a szabadkai közönségnek mutatom be Elektrámat, uémileg lerovom hálámat többszörös kegyességükért, s ime most ismét, mint adósuk távozom.*” Szavaira újlag kitört a taps és éljenzés orkánja, mely csak akkor szűnt meg, midőn a függönyt az 5. felvonás megkezdésére felhúzták.

A mellékszereplőkről nem sok jót mondhatunk. Rónai (Hyppolit) nem igen érvényesült, míg Halasi (Theseus) szánalmasan komikus megjelenés volt s egyik legkomolyabb jelenetben az egész színházat mosolyra gerjesztette. Győre (Theramén) emelhető ki egyedül s az 5. felvonásban nyílt színen tapsolták meg. Kissné (Oenone) szokatlanul akadózott.

Heti műsor: Csütörtök bérlét 10-ik számban a nem bérelt helyek félárakban «Mátyás az igazságos király» énekes történeti színmű 3 felv. Pénteken 27-én bérlét 11-ik szám V. Margó Célia asszony utolsó előtti felléptével «Fortunio dala» operette 1 felvon. és «Pajkos diákok» operette Szombaton 28-án 12-ik számban rendes árak mellett Tolnayné Hermin jutalomjátékául e színpadon először «Danina ostroma» történeti regényes színmű.

Közgazdaság, ipar, kereskedelem.

Az elfagyott gyümölcsfák gyógykezeléséről.

Mednyánszky Sándortól.

A mostani tél sokban hasonlít az 1879/80-ik télhez. Akkoriban körülbelül 4 hónapig volt 24°-nyi hideg, csak december 28-tól február 10-ig volt némi enyhülés, mely idő alatt a hőmérő 1—2 fok melegtől 8 fok hidegig váltakozott. Ezentul, márczius végéig a hideg folyton tartott, 24 fokkal, néha ezen alul is.

Január végével Turóc-Szt.-Mártonból hizott ökröket szállítottak Bécsbe s mire a vonat Zsolnára érkezett, a szállítmány nagyobb része a vagonokban megfagyva találtatott.

Az ideai hideg december 17-én kezdődött 20 fokkal, de voltak napok midőn a hőmérő 26 fokra is leszállt s 8 fokig sohasem emelkedett s attól kell tartani, hogy a hideg egyhamar nemcsak hogy apadni nem fog, de a nagy hőtömeg következtében inkább emelkedni.

Az 1879/80-ik télen a gyümölcsfa egész hazánkban igen sokat szenvedett, de különösen Trencsénmegyében, mint voltak egyes gyümölcsfajtajdonosok, kiknek minden fáradsága tönkretétetett, mert összes gyümölcsfáik annyira megrongálódtak, hogy azokat tüzelőfának kellett kivágni, Marsovszky Móritz mintegy 8000, Sándor Lajos pedig 6000 fát vesztett. Svettanban, Morvaországban, gróf Larich uradalmán 75000 gyümölcsfából csak 300 maradt. Midőn Maske igazgatót ki e nagy terjedelmű ültetvényt létesítette, Villasy Pál barátommal meglátogattuk, vérző

szívvel s könnyes szemekkel beszélt el a csapást, mely az uradalmat érte. Maske ekkor már közelebb volt a 80, mint a 70 évhez s ennek daczára azt mondta, hogy elvesztett ültetéseit ujjakkal fogja pótolni, miután a gyümölcsfa jövedelmezőségéről és hasznosságáról megvan győződve s hegyes vidékeken rozszalajjal bíró gazdaságokban ez az egyetlen jövedelmi forrás, melyre a birtokos némi biztossággal számíthat.

Igaz, hogy a gyümölcsfa nem évenként terem s eszerint vannak évek, midőn semmi jövedelmet sem ad, ha azonban több évi átlagot veszük, oly tetemes jövedelmi forrást képez, hogy az minden esetre túlhaladja a birtok egész jövedelmét. Ezt állíthatom saját tapasztalatomból s ezt bizonyítja az öreg Maske esete, ki élte alkonyán újra kezdi a gyümölcsfa ültetést.

Eltértem cikkem tulajdonképeni tárgyától, de ezt annak bizonyításául tettem, hogy a gyümölcsfa megérdemli az ültetést s ha ez megtörtént, az ápolást.

Ha gyümölcsfáink a nagy hideg miatt igen szenvedtek s már azt hisszük, hogy tökéletesen tönkre mentek, a teljesen el nem fagyottakat mégis lehet új életre ébreszteni, hogy ezután még évekig éljenek és teremjenek.

Könnyű a gyümölcsfát kivágni, tüzelőnek felhasználni, de ha ültetünk is fát, az nem terem mindjárt, évekig kell azután várakozni eltekintve attól, hogy sok fa mindjárt az ültetés alkalmával kivész, azért tehát nem kell sajnálni a fáradságot az elkényszeredett elbetegesedett fák felélesztésére.

Elmondom erre nézve saját tapasztalataimat. 1880-ik év tavaszán, hernyózás alkalmával a fákról a száraz ágakat is kiszedtem. Egy kisebb almafán igen sűrűn állottak a galyak s kertészemet oda hivatám, hogy koronáját ritkítsa meg. A mint az első ágat lenyeste, láttuk, hogy az a törzsig megvan fagyva, a hancsa egész fekete. Levágtam a többi sűrűn álló ágakat s azok is mind megvoltak fagyva. Ekkor hozzáfogtam a gyógykezeléshez. Az almafa minden ágát, mely korona képzésére alkalmas volt, 12—15 ctméternyi hosszúságra visszametsztem, lecsonkoltattam, a többi ágak töben ellettek távolítva. A fa úgy nézett ki az operáció után mint egy füzve, melyet lombtakarmány nyérése végett lecsonkítottak.

A sebhelyeket s az egész fa kérgét fele részben sárga agyag s felerészben szarvasmarha trágyából készült sűrű péppel, melyhez kevés árpapolyva adatott bekenetem, hogy a törns nedvelpárolgása kissé akadályoztassék s a kenőcs által a beteg kéregnek némi táplálékot adjak. A polyva azért adatott a péphez, hogy annak tartósságát fokozza. A fa tavaszkor igen sok hajtást hozott, melyek közül a gyengébbek töből eltávolítottam úgy, hogy a megmaradt bő táplálékban részesülvén, őszig egy méternyi hosszúságra növekedtek. Őszkor az ágak $\frac{2}{3}$ részre visszavágtam, következő évben buján fejlődtek s harmadik évben buján fejlődtek s harmadik évben a facsonkításnak alig volt látszatja s ezen évben bő terméssel jutalmazta meg fáradságomat.

Az 1879/80-ik télen 2 fasorom igen sokat szenvedett a hidegtől s 80-ban még termést hoztak. De 1881-ben észrevettem, hogy fáim mindkét soron száradni kezdenek s ha nem segíték rajtuk, okvetlen kivesznek.

Az almafámon tapasztalt siker által felbátorítva, ezen két sor szilvafát is úgy kezelttem, avval a különbséggel, hogy a sűrűn

kisarjazott ágakat aug. és szeptemberben szedtettem ki. A megcsonkítás után három évre esen fák is termőre fordultak és semmi különbséget sem találtam ezen fák s azok közt, melyek a fagy által mitsem szenvednek.

Ezen tapasztalatomat a gyümölcsfatermesztő közönség tudomására hozni kötelességemnek tartottam, miután ez évben is attól lehet tartani, hogy a nagy tél miatt sok gyümölcsfa fog szenvedni, ezen könnyen kivihető és olcsó módszer alkalmazásával sok fát lehetne az elpusztulástól megmenteni.

Azt is tapasztaltam, hogy a gyenge, elhalófélben lévő beteg fát, a kéményből szedett korommali bekenés által új életre lehet gerjeszteni. Ezen eljárást eddig csak a barackfáknál s a penész által meglepett szőlőtőkénél használtam s mindkettőnél a legnagyobb haszonnal. E szerint úgy vélem, hogy a fent említett péphez jó lesz a takaréktűzhely tisztításánál s kéményseprésnél nyert kormot hozzákeverni, mert ez a többi gyümölcsfának is jót fog tenni.

A mint kitavasodik s a pép a gyümölcsfákon tartani fog, azonnal minden fáimat bekenetem.

A nagy hideg következtében sok fán a kéreg megszokott hasadni. A hasadást egész az élőfáig éles késsel kikell vágni s a fentnevezett péppel bekenni, minek folytán folytán a seb nemsokára teljesen befog hegedni. Ugyanezen péppel, mint legolcsóbbal kezelhetjük a fa minden nagyobb sebeit, csak arra kell ügyelni, hogy ha a tapasz lepattogzott, a sebet újból bekennjük, mindaddig, míg az teljesen begyógyul.

Selyemtermelésünk 1890-ben.

Magyarország selyemgubó termelése — egy év alatt, 1890-ben, 815,659 kilogrammról 1,043,096 kg.-ra, a foglalkozó családok száma pedig 51,122-ről 66,525-re emelkedett. Legeklátásabb bizonyítéka ez hazánkban a selyemtermelés fontosságának.

Örvendetes ezek mellett ama körülmény is, hogy gubóink és nyers selymünk elsőrendű minőségű s a külföldön is keresett. A mai termelés azonban még fokozható. A francia és olasz termelés arányában nálunk 15 millió kg. selyemgubó lenne termelhető évi 28 millió forint értékben. Ha azután eme termelési fokot elérnők, selyem iparról, a nyers selyem itthon való feldolgozásáról is lehetne intézkedni. Egyelőre azonban — kizárva meg a sodrást, szövést és festést — a gombolyítást már is eszközölhetők itthon.

A lefolyt 1890. évben két selyemgubóraktár épült, Baján és Temesvárott. Az újvidéki és pancsovai selyemfonodák pedig — melyek már régebben állanak fenn — jó eredménnyel működtek. Különösen kiemelendő ama körülmény, hogy míg pl. a pancsovai fonodában 1882-ben 36 olasz munkás mellett csak 25 magyar munkás működött, 1890-ben csak 121 olasz és már 472 magyar munkásot találunk. A hazai munkaerő tehát örvendatosan gyarapodott, sőt hovatovább kiszorítja az olaszokat, kik jők voltak annak idején mestereknek.

Lótenyésztő gazdáink figyelmébe.

A nagyörösi m. kir. méntelep bajai osztályától a napokban Nikolin Sándor őrmester vezénylete alatt 7 drb. gyönyörű mén érkezett a városi raktárba s szokott helyükön helyeztetek el. A fedeztetést már meg is kezdték. A mének rövid törzs kivonata a következő:

I. Mumpitz, apja Monseigneur, anyja: Minerva, sárga, angol telivér fedezési díj 6 frt. vásároltatott grf Kinsky Zdenkótól. II. Verneuil, apja Verneuil, anyja Cambuscan, sárga, angol félvér, kisbéri nevelés, fedezési díj 5 frt. III. Jussuf, apja Jussuf, anyja Abugress, arabfélvér, pej, bábolnai nevelés, fedezési díj 3 frt. IV. Furioso, XII. ivadék, apja Furioso, anyja Furioso, pej, mezőhegyesi nevelés angolfajta, fed. díj 4 frt. V. Gunnersbury, ap. Gunnersbury, any. Nonius sárga kisbéri nevelés, angol félvér, fed. 5 frt. VI. Ostreger, ap. Ostreger, any. Manfred, pej, kisbéri nevelés, angolfélvér, fed. díj 3 frt. VII. Bibor Gidrán, ap. Bibor, any. Gidrán, sárga, mezőhegyesi nevelés angol félvér, fed. díj 3 frt.

Megjegyzés: A fedeztetési jegy előmutatása négyszeri ingyen utófedeztetésre jogosít; szabadságában áll a tenyésztőnek háromszori sikertelen fedeztetés után más mént választani, mely alkalommal csakis azon összeget tartozik pótolni, melyvel az ujonnan választott mén díja netalán magasabb, mint az előbbié.

Nikolin őrmester 20 évi szolgálata alatt bámulatra méltó rutint szerzett szakmájában. A fegyelem és tisztaság, mintaszerű ápolás, felügyelet, bázis mód, a ménlovak idomítása, valamint a fedezésnél tanúsított ügyessége valóban dicséretére válik.

De mint ember is szerény igénytelen előzékeny és tetőtől talpig becsületos katona.

A vásárnap eltartott országos vásár alkalmával jószáglevél kiadatott új: 351, hátiratozott: 1256 drb. Összesen 1607 drb.

CSARNOK.

Nagy tél valamikor és most.

III.

Korán beállt az 1760-ra következő tél, úgy hogy december 4-én az Albis (Elbe) folyó már keresztül volt fagyva. Sz. Pétervárban 32 graduson járt az O alatt a kényeső, Szibériában pedig 68-nál is alább. A hó karácsony előtt 5 héttel leesett, karácsonykor oly hideg volt, hogy a debreczeni templonban az Ur vacsorát osztó pohárban egy arra rendelt személynek mindig a jeget kellett zuzni.

1775-re forduló hideg havas hosszú tél egész Európában. Már 1774-ki november 9-kén nagy hó esett le, Kezalankor pedig minden altöldei marha szénára szorult és egész Sz. György napig tartottak az fuvarok. De hó oly nagy volt, hogy a gyermekek a házak tetejéről szánkáztak le, a hidegek oly nagyok, hogy a hasas marhákat ponyvakkal takargatták be, hogy el ne vetüljenek. Bécsben a csillagvizsgáló toronyban 18—19 gradust mutatott a Reaumur mérője és Hell Max, azt írja Ephemerideseiben, hogy az egész században ez volt a legnagyobb hideg, jeges fergeteges tél. A Duna 1774-ki decz. 7-kén már által volt fagyva. A leg-A legnagyobb hideg 1175. jan. 19-étől febr. 7-ig tartott. Febr. 16—18 napjaiban oly iszonyu áradása lón a Dunának, melynél nagyobb sem e, sem a múlt században nem volt; a Tisza és Duna sok helyeken összeértek, Pesten 611 házat döntött le, Áporka e miatt előbbi lakhelyét egészen elhagyta. Mind Pesten, mind Budán több helyeken láthatja az ember még ma is ezen árviz nagyságát mutató jegyeket.

Az 1785-ki tél pedig arról nevezetes, hogy Sz. György napkor is hó és fagy alatt volt az egész föld színe, s csak május 8-ka után szabadult ki alóla. febr. 28-án Lipsiában 23 $\frac{1}{2}$ gradust, Waldheimban 28°, Bécs körül 21° mutatott Reaumur mérője, a fagyponthoz alatti. Márczius 30-kán térdén felül ér a hó és Miskolczon a Sainva vize április 25—28. napjain által fagyott. A havas zivatarok sok barmot elöltek; egész májusban a fagyos alkalmatlan idők miatt csak 10 nap lehetett dolgozni. Barmaikkal a tsátéból törött ólak tetejeit, gátokat sat. megetették az emberek. Sok helyen a juhokat mind levagdalták, nem lévén nekik mit enni adni. A nyara esős hűvös lett, mármárosban semmi se termett. 16758 embernél több meghalt miatta éhen.

1788. és 89. között történt a török háború híres tél, mely a leghavassabbak és hidegbbek közé tartozik. Azt írják a közönséges levelek, hogy a Bánátban 2 ölnyinel magasabb havak estek, és oly hideg volt, hogy Bécsnél a R. mérője 19—20, Párisban is 18 graduson alul járt, a Dunába 2 rőfnél vastagabb sík jég volt. Ez a hideg tél sok okos és oktalan állatokat megölt, sok száz katonának fagyott el örökre az orra, füle, keze, lába, fogai úgy kiromlottak, hogy mind kikellett szedetniük még a tiszteknek is, merő ültökben fagytak meg a lovon számtalanon. 1788. decz. 27—28-án oly rut idő volt hogy csak a Glocknitztól fogva Bécsig vívő uton több hevert 30 megfagyott mesterlegény és más embereknél. A vadak élelmök keresésére városokba, falukba jöttek, az égi madarak önként megengedték magukat fogdosatni kézzel, de mihelyt meleg szobába vitettek menten elvesztek. A Duna január végével kizajlott ugyan, de a patakok csak Gergely nap tájban, nevezetesen a Sajó márcz. 19-kén zajlott; majd oly nagy árviz volt, mint 1775-ben.

1799-re forduló egy a leghidegebb telek közül, decz. 8-án befagytak a fűtött szobák ablakai és február 20-ig soha se olvadtak ki; a pinczékben egész télen be voltak fagyva a csapok, 22 öl mélységű kutak is befagytak; megfagyott az égett bőr is. Constantinápoly utcáin is sok emberek fagytak meg. Besszarábiában ritkán esik tél; midőn hó esik is, az menten el olvad: de ez a tél sok ezer marhát el ölt ott is. A Debreczeni tanyákon mint hálásra leszállottak a kazalokra a varjuk, úgy találtattak megfagyva seregestől. Az élők úgy megzuzosodtak, hogy az ágaik letöredeztek alatta. A tengerek krisztus szül: után 763-ik óta úgy nem fagytak be mint ezen télen, 120 napokig volt fagy alatt a föld színe.

HIREK.

Antunovits Mátyás kir. közjegyző mint iskolaszéki elnöknel névnapja alkalmából a tanítók tisztelegtek, kiknek fogadása után a hatóság főbb tisztviselői is megjelentek, hogy üdvözöljék pártjuk egyik vezértérfiát. A tisztikar élén a polgármester haladt.

Vermess Lajos lesz Palicsan az első, a ki a tóparton eladott villatellek egyikére minden izében gyönyörűnek ígérkező épületet emel. A téglát, és az épületet körítendő cement versenypályához szükséges téglátörmeléket naponként több kocsi szállítja. A téglátörmeléket Mácskovits Titus gyárában géppel állítják elő.

Gymnásiumunk ünnepelt tegnap előtt. Mátyás napja volt, ez pedig az igazgatónak nevenapja. A gymnásiumi ifjuság egy

része összejött egyik osztályban délelőtt és ott történt az ajándék átadása az üdvözölő beszéd kíséretében, melyet Grünfelder Mihály a VIII. osztály legjobb tanulója mondott el. Ezt megelőzte a gymnásiumi énekkar által előadott Hymnus. — Az ajándék mintegy 30 frt értékű fekete kávé service volt, melynek átadása után az igazgató meleg szavakban köszöntö meg a fiatalok szép figyelmét, mire az énekkar egy toasztot énekelt. Azután Klein Jenő VIII. oszt. tan. Abrányi Emil „A magyar nyelv” című költeményét szavalta s rá az énekkar Bartalus szép magyar dallamu „Bucsu”-ját énekelte, erre ismét az igazgató vette át a szót, intve az ifjuságot a további szorgalomra és jó magaviseletre, továbbá, hogy fejezzék ki köszönetüket a tanári kar előtt, a mely megjelenésével emelte az ünnepélyt. Végre az énekkar indulója után a deákság háromszoros éljenzése közt az igazgató távoztával az ünnepély véget ért. Nagy elismerés illeti Kosztolányi Árpád tanárt az énekkar vezetőjét, a ki nem kimélt semmi fáradságot és ügybuzgó utánna járását, hogy az énekkar derekasan megállja helyét. a mely nyilvánosan most először produkálta magát.

Wippler Sándor halálával megürült telekkönyvvezető állásra 49-en pályáztak. kívánatos lenne, hogy ezen állás mielőbb szakértő és rendszerető egyénnel töltenék be. Az a viszás állapot, mely az öreg Szken-derovics L. eltávolításával kit a bankok, ügyvédi kar és az egyes bajos közönség minden rétege egyaránt szeretett és tökéletesen megvolt eljárásával elégedve különösen az értesítés adások körül naponta előfordul tartatlan, sőt botrányos. Jelenleg két szolgál van alkalmazva de ezek annyira járatlanok hogy rák módra dolgoznak. Az értesítés adók egyike magyarul nem is tud.

Havas hóbert. Ez is hatósági dolog. Megejtették december és januáriusban, bevégezik február végén. A dolog történt pedig így, hogy a városi utkaparók és fuvarosok által kihordatták a havat a rogina-bara féle házhelyeknek eladott telkekre, s ott hórakásokat csináltak. E telek közül egy a polgármesteré, a ki ezt a hólerakodást békésen tűrte és várta mikor olvad el. Minthogy pedig a hó olvadni nem akar, most újból kirendelte polgármesterünk az utkaparókat és fuvarosokat, s már 5 nap óta dolgozik 10 ember, több kocsi, szedik és viszik a havat tovább, a városi pénztár pedig fizeti a nap-szamosokat a mi naponként 14—15 frtot tesz ki. Ugyan polgármester ur, ki követte el ezt a „havas hóbertot”, nem jó lenne ki-kérdezni?

Dög az utszélen. Két hét óta fekszik egy agyonlőtt eb a szegedi országut mentén közel a tanyákhoz. Vajjon két hét óta nem fordult meg arra egyetlen rendőr sem? vagy ha megfordultak nem tartják kötelességüknek, hogy a kútya gazdáját kitudva azzal el is temessék? De hát minek? gondolják, — elég jól pihen az ott is, ha jönnek a meleg napok majd csak megsemmisül. Rendőri észjárásnak ez is elég.

Kémény tűz volt ismét e hó 23-án esti 7 óra 5 perczkor Magyar Imre VI. körü lakházában, mely könnyen végzetessé válhatott volna azonban el lett fojtva.

Pater Piegza Gergely missióplébános idők városunkban, s kegyadományokat gyűjt felsőbb engedély folytán egy Rusz- tsukban építendő rom. kath. templomra. A legelőkelőbb magyar főpapok és főurak járultak eddig a templomépítéshez, mit indo-

kol azon körülmény, hogy Rusztaukban számos kivándorolt hazánkfi is fél, s vallásos kötelességének templom hiányából meg nem felelhet. Ő felsége a magyar király is 1000 frankot adott a jámbor czél elérésére.

Noszián János jó nevű kőműves mestert egy sebesen hajtó kocsis elgázoltatta a Sümeghi-féle ház előtt hétfőn. A szerencsétlen nyakán mentek keresztül a kerekek s felette súlyos sérülést szenvedett. A kocsin egy festő ült, a ki megérdemli a példás büntetést hogy vé-áros időben a tömeg között sem vigyázott lovaira.

A bácsmezei tűzoltó szövetség megalakítása céljából f. hó 20-án a városháza tanácstermében értekezlet tartott, melyen résztvettek: dr. Kék Lajos apatiné, Városi László zombori, Matkovics József zentai, dr. Hadzsi János topolyai, Mácskovich Titusz szabadkai önkéntes főparancsnokok és Scossa Zoltán szabadkai városi tűzoltó parancsnok. Az alapszabály tervezet ez alkalommal kidolgoztatván a Zomborban f. é. március hó 25-ére egybehívandó alakuló közgyűlésen lesz végleg megállapítva. A szövetség székhelye Zombor leendő. Az egyetlen címe „Bács-Bodrog megyei tűzoltó testületek szövetsége.”

Szétugrasztott hazard bibliafordítók. Egyrészen az uri, részben a kaputos osztályhoz tartozó társaság f. hó 22-én reggeli 9 órakor, a központi kávéház mellett szobájában hazard kártya játékkal foglalkozott, ennek nesztét vette a rendőrség és váratlanul a játékosok között termett, kiknek neveit feljegyezte és a bankot (15 frtot) lefoglalta.

Van pusztán rendőrségünk, de nincs köszönet benne. Azoktól lophatnak, ölhetnek rabolhatnak a tanyákon, a tetteseket panasz folytán „erélyesen nyomozzák”, s mikor megnyomozták akkor jelentik hogy saját nyomaikon kívül más nyomokra nem akadtak. Ne menjünk tovább csak a szegedi országuatra. Jelezve volt lapunkban is, hogy éjjelenként kidarabolják a legszebb agácziákat, s nyomozták is a tetteseket, de a nyomozásnál tovább alig haladtak. A fa kivágatás azonban halad. Pár nap előtt is elvittek több embervastagságú élőfát. Nem birna éjjelenként cirikálni az a tanyai rendőrség? Még is csak szégyen, hogy egyes gazemberek így paczkáznak a rendőrséggel, s a rendőrség tehetetlen.

Palioson — miként említettük, — nyers fából doldoztat a város. A mint értesülünk a munkát beszüntették. Pedig ez nem helyes. Száraz fából épen most van az ideje dolgoztatni, mert olcsó a napszám. Veszendő fák kiszedését és ölbe vágatását is most kellene úgy a parkban mint az országuton végeztetni, nem pedig a nyáron. Az országuti nagy fasor között minden harmadik vén fa ki van száradva, azok már csak díszteleukednek, kár ott korhasztani őket.

Mindenféle Bylandt Rhetdt Arthur gróf, volt közös hadügyminiszter 70 éves korában Bécsben meghalt. — **Eperjesen** grf. Teleki László kastélya kigyuladt és a kastély fedele fele részben leégett. A kár 6000 frt. Biztosítva volt. — **A szegedi Eisenstädter** családot mély gyász érte fiuk Buziási Eisenstädter Árpád cs. és kir. tartalékos tüzér hadnagy 24 éves korában Bécsben elhalt. — **Az aradi** tavaszi országos vásár márczius 13-án kezdődik és tart négy napig. — **A szenttamási** gör. keleti lelkeszt, ki éppen egy haldoklónak vitte a

szentséget Kulára, felfalták a farkasok. Az uton a lovak megéreztek a farkasok szagát s erősen futottak; e közben a pápa kibukott a szánból, a farkas-csorda megtámadta és a szó szoros értelmében széttépte. A kocsis, ki megmenekült, Kulán elbeszélte az esetet, mire fegyveres emberek mentek ki a helyszínére, hol csupán a pápa fejét és egyik lábát találták meg; a többi testrészeket elvitték a farkasok. A szerencsétlen pápa özvegyet és négy árvt hagyott hátra — **Pénzverésünk.** A körmői pénzverésében 1890-ben 2.021.792 db ezüst forintos, 329.221 db 8 frtos és 28.989 db 4 frtos aranypenz veretett. — **Mekkora a Balaton jege?** A magyar tenger ugyancsak beállott az idén. A jégpánczél, 55—60 cm. vastag, a partok mentén egészen a fenékgig ér s oly szilárdan áll, hogy akár társzerekkel lehetne Zalából Somogyba átmenni rajta. A vastag és sok rétegű jég nagyon akadályozza a halászokat, nem tudnak halászni s ez az állapot mindaddig fog tartani, míg a jég el nem olvad. A halászok közül sokan tönkre jutnak e miatt. — **Két-értelmű.** Ezennel kijelentem, hogy szomszédasszonyom tisztességes és becsületes nő s bűnbánóan visszavonom amit mondtam.

— **Mi a sértés, mi a figyelmesség.** A: — Mit gondol ön, sértve érezné magát az igazgató ur, ha névnapjára egy palaczk bort küldenék? B: — Biztosíthatom róla, hogy sohasem bocsájtaná meg. A: — Mit tegyek hát? Mert mindenáron szeretnék figyelmes lenni iránta. B: — Nagyon egyszerű; küldjön egy hordó bort! — **Székesfejérvárott** Rasanszki Samu különös módon akart véget vetni életének. Egy tures vashengert megtöltött szeggel, a töltést lefojtotta ronggyal és ennek tetejére tette a puskaport. A kész löveget beleerősítette a szorítóvas közé és mint valami modern ágyunak elejbe állt. Meggyújtotta a puskaport, mely lobbot, ő pedig ijedtében a padlón bukfenzet vetett. A berohanó házbéliek konstataáltak rajta, hogy ép és egészséges, a gyilkos czélra elhelyezett szeggek pedig azon módon a vashengerben vannak. — **Az alduván** hivatalos vadászatot tartottak, melyen 17 farkast és 32 rókát ejtettek el. **Szegeden** Barabás Mihály kefeköcs 80 éves aggastyán öngyilkos lett. —

Bácsmezeiben Veprovácz Tovarisova is Golodobrai szép kincstári birtosok mintegy 2250 hold Rohceim Károly és Nátán tulajdonában ment át.

Vasuti menet-rendek.

(Ervényes 1890. okt. hó 1-től).

Kis-Kőrös—Kalocsa. Kalocsa—Kis-Kőrös.

	szem. v.	vegyes v.
Kis-Kőrösről indul	11.27 reg.	5.10 d u.
Kalocsára érkezik	1.07 d u.	6.38 est.
Kalocsáról vissza indul	8.55 reg.	2.18 d u.
Kis-Kőrösre érkezik	10.26 „	4.02 d u.

Szabadka—Pálics—Szeged.

Szabadka indul reg.	5.10, 9.51, 2.35, 6.32, 11.08
Pálicsra érk.	5.31, 10.09, 2.51, 6.49, 11.26.
Szegedre érk.	7.00, 11.23, 3.55, 7.54, 12.40.

Szeged—Pálics—Szabadka.

Szegedről ind. reg.	8.00, 1.58, 4.25, 8.43.
Pálicsról ind.	9.07, 1.05, 5.43, 10.17.
Szabadka érk.	9.22, 1.20, 6.00, 10.36.

Nyilttér.*)

Házánk legkedveltebb savanyuvize

Borral használva kitörjedt kedveltségnek örvend

AGNES

A MOHAI

FORRÁS

Legjobb asztali- és udilitóital. Kitűnő minőségű, tiszta és emésztést javító. 6 literes üvegben mindenkor kapható. Édeskutyák számára is alkalmas. Ügyintézés minden győ. városban, fővárosokban, vidéken és vendéglátásban.

*) E rovat alattiakért nem felelős a szerk

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

TUDÓSÍTÁS.

Tisztelettel hozzuk szives tudomására mindazon kegyes pártfogóinknak, kik már előzőleg felszólítottak, hogyha kelméink megérkeznek, ezt tudassuk; valamint a nagyérdemű közönségnek, hogy összes tavaszi divat kelméink megérkeztek.

Raktárunkon a legmagasabb izlésnek megfelelő angol különlegességek, valamint más kitűnő gyártmányok találhatóak a legnagyobb választékban; ezen kedvező körülmények közt hisszük, a mely feladatra vállalkoztunk, annak teljesen kegyes pártfogóink meglegedésére feleltünk meg.

Vagyunk kész szolgálattal

Nánay és Veroni

férfi szabók

SZABADKÁN.

Üzlethelyiség (főtér) Szentistván-tér Millinovics-féle ház.

3—1